

Program

Policy

Handlingsplan

Riktlinje

Västerås stads handlingsplan gällande alkohol, narkotika, dopning, tobak och spel (ANDTS) 2022–2025

Antagen av Kommunstyrelsen 9 mars 2021

DNR: KS 2020/00864

VERSION 3 • 2022-03-23

VÄSTERÅS STAD

Innehållsförteckning

Inledning	3
Syfte	3
Ansvar	3
Uppföljning	3
Organisation	4
Begrepp och definitioner	4
Övergripande mål	5
Målområden	5
Handlingsplan gällande ANDTS Västerås stad ...	Fel! Bokmärket är inte definierat.

Program	uttrycker värdegrunder och förhållningssätt för arbetet med utvecklingen av Västerås som ort inklusive koncernen Västerås stad
Policy	uttrycker värdegrunder och förhållningssätt för arbetet i koncernen Västerås stad
Handlingsplan	anger strategier och konkreta åtgärder för att nå den politiska viljeinriktningen och fastställda mål på olika nivåer i organisationen
Riktlinje	säkerställer ett riktigt agerande och en god kvalitet i handläggning och utförande i koncernen Västerås stad

Inledning

Syfte

Syftet med handlingsplanen är att ange en gemensam, samlad riktning för Västerås stads preventionsarbete gällande alkohol, narkotika, dopning, tobak och spel (ANDTS). Mål och aktiviteter ska säkerställa effektiva arbetssätt, metoder och samverkan. De målområden och aktiviteter som presenteras gör inte anspråk på att omfatta hela det samlade ANDTS-förebyggande arbetet i staden utan är prioriterade, utpekade områden och insatser.

Ansvar

Kommunstyrelsen har en uppsiktsplikt, efterfrågar resultat och ansvarar för att på ett övergripande plan skapa förutsättningar för att den angivna utvecklingen utifrån handlingsplanen blir möjlig.

Nämnderna ansvarar för att inom sitt ansvarsområde driva och följa upp den angivna utvecklingen.

Processutvecklingsgrupp (PUG) ANDTS är en förvaltningssamverkan som har ett ansvar att driva, följa upp, analysera och utveckla arbetet. I processutvecklingsgruppen finns beslutskraft i form av gruppens samlade mandat.

Uppföljning

Handlingsplanen kommer att följas upp både genom statusrapportering av aktiviteter i processutvecklingsgruppen ANDTS och genom årlig uppföljning av mål och indikatorer. Inför den årliga avrapporteringen ska respektive ansvarig nämnd rapportera in genomfört arbete till Stadsledningskontoret. Ansvarig nämnd är fetmarkerad i tabellerna och ska samordna rapporteringen. Stadsledningskontoret ansvarar för att sammanställa uppföljningsrapport, samt tillsammans med berörda förvaltningar samla in, redovisa och analysera resultatet i processutvecklingsgrupp ANDTS. För att få en helhet och kontinuitet i de årliga uppföljningarna samlas dessa hos stadens ANDTS-samordnare.

Indikatorerna i handlingsplanen är både process-, struktur och resultatnriktade. I uppföljning av indikatorer och insatser ska, där det är möjligt, redovisningar göras fördelat på flickor/pojkar och kvinnor/män. Indikatorerna ska vara uppfyllda senast den 31 december 2025. Slutrapportering till kommunstyrelsen sker våren 2026.

Respektive förvaltning och nämnd följer årligen upp indikatorer/aktiviteter som genomförs i förhållande till mål inom sitt ansvarsområde som en del av ordinarie verksamhetsuppföljning/årsredovisning/årsberättelse.

Beslut om eventuell justering av handlingsplanen tas årligen i processutvecklingsgrupp ANDTS.

Organisation

För att få en helhet för alkohol-, narkotika-, dopning-, tobak- och spelprevention i staden sker samordningen genom ett samordningsuppdrag i processutvecklingsgruppen ANDTS.

Begrepp och definitioner

ANDTS står för Alkohol, Narkotika, Dopning, Tobak och Spel.

Alkohol: Berusningsdryck.

Narkotika: Läkemedel och hälsofarliga varor med beroendeframkallande egenskaper eller euforiserande effekter, där ämnet antingen finns upptaget i en internationell överenskommelse som Sverige biträtt eller är narkotika förklarad av den svenska regeringen.

Dopningsmedel: Prestationshöjande substanser såsom anabola androgena steroider.

Tobak: Med tobak avses cigaretter, elektroniska rökverk, snus, vattenpipa och andra nikotinprodukter.

Spel: Med spel avses den definition som anges i 2. kapitlet §1 spellagen (2018:1138) det vill säga lotteri, vadhållning, kombinationsspel och pyramidspel. Vad gäller *spelberoende* definieras det som svårigheter för en person att kontrollera hur mycket tid och pengar som läggs på spel om pengar. Spel om pengar, alkohol och psykisk ohälsa förekommer ofta samtidigt.

Målgrupper: Handlingsplanen gäller stadens alla invånare med särskilt fokus på barn och unga.

Styrdokument

Västerås stads ANDTS arbete bidrar till den nationella folkhälsopolitikens övergripande mål om att skapa samhällsliga förutsättningar för en god och jämlik hälsa för hela befolkningen och sluta de påverkbara klyftorna inom en generation. Handlingsplanen för ANDTS utgår från den nationella ANDTS strategin och bidrar till att konkretisera Västerås stads arbete med hållbar utveckling och Agenda 2030 samt stadens ANDT-policy 2017–2021. Program för social hållbarhet och dess handlingsplan anger riktning och mål för bland annat förstärkt hälsa och att motverka alla former av hälsohot. Ett av insatsområden för att nå dessa mål är minskat bruk och missbruk av alkohol, narkotika, dopning, tobak och spel.

Handlingsplanen gällande ANDTS är förenlig med FN:s Barnkonvention, bland annat artikel 33 som handlar om att skydda barnet mot narkotika, Västerås stads jämställdhetspolicy och Handlingsplan för trygghetsskapande och brottsförebyggande arbete.

I Västerås kommuns ANDTS arbete kommer jämställdhets- och jämlikhetsperspektivet att beaktas både i genomförandet och uppföljning av handlingsplanen.

Övergripande mål

Västerås stad ska verka för ett samhälle fritt från narkotika och dopningsmedel med minskade medicinska och sociala skador orsakade av alkohol och spel om pengar samt ett minskat bruk av tobak.

Målets syfte är att komma tillrätta med de samlade problem som bruk, riskbruk, skadligt bruk och beroende av ANDTS orsakar både för individer och samhälle. Det bygger på visionen om ett samhälle som ger förutsättningar för att alla stadens invånare ska kunna leva utan risk att skadas på grund av sitt eget eller andras bruk av alkohol, narkotika, dopningsmedel, tobak samt spel om pengar.

Målområden

Nedan presenteras stadens handlingsplan utifrån de prioriterade strategiska målen. Vissa aktiviteter kan ha koppling till flera målområden men redovisas bara under ett.

1. Tillgång till alkohol, narkotika, dopningsmedel, tobak och spel om pengar ska minska

Aktivitet	Indikatorer	Ansvar
<p>1.1 Effektiv och samordnad alkoholtillsyn</p>	<p>Tillsyn och uppföljning av serveringstillstånd ska ske riskbaserat och minst en gång per år för varje verksamhet med tillstånd.</p>	<p>Miljö- och konsumentnämnden</p>
<p>1.2 Effektiv och samordnad tobakstillsyn</p>	<p>Tillsyn och uppföljning av tobakstillstånd ska ske riskbaserat och minst en gång per år för verksamheter med tillstånd.</p>	<p>Miljö- och konsumentnämnden</p>
	<p>Vid tobakstillsyn på högstadieskolor inbjuds ANDTS-förebyggande verksamhet vid minst 5 tillfällen per år i syfte att ge skolorna ytterligare verktyg att arbeta tobaksförebyggande.</p>	<p>Miljö- och konsumentnämnden</p>
<p>1.3 En fungerande lokal samverkan och samordning mellan ANDTS-förebyggande och trygghetsskapande och brottsförebyggande arbete</p>	<p>I stadens prioriterade stadsdelar kommer ANDTS-coacher och andra med liknande uppdrag att kallas till ett samordnat möte årligen för att få ta del av helhetsbilden av ANDTS, trygghets- och brottsförebyggande arbete.</p>	<p>Nämnden för idrott, fritid och förebyggande</p> <p>Grundskolenämnden, Utbildnings- och arbetsmarknadsnämnden, Individ- och familjenämnden, Nämnden för personer med funktionsnedsättning, och Miljö- och konsumentnämnden</p>

2. Barn och unga ska skyddas mot skadliga effekter orsakade av alkohol, narkotika, dopning, tobak och spel om pengar.

Aktivitet	Indikatorer	Ansvar
<p>2.1 Barn i familjer med riskbruk, skadligt bruk och beroende, psykisk sjukdom eller psykisk funktionsnedsättning ska erbjudas ändamålsenligt stöd.</p>	<p>Stödgrupper för barn och ungdomar - BIG (gruppverksamhet för barn som växer upp i familjer med riskbruk, skadligt bruk och beroende) två gånger per år.</p> <p>Stödgrupper till föräldrar med barn i BIG.</p>	<p>Individ- och familjenämnden</p> <p>Nämnden för idrott, fritid, och förebyggande</p> <p>Regionen (BUP)</p>
	<p>Stödgrupper för barn och ungdomar (Grinden, för barn och ungdomar som växer upp i familjer med psykisk ohälsa). Fyra gånger per år.</p> <p>Mix BIG/Grinden fem grupper per år.</p> <p>Sommarstationen, två grupper per år.</p>	<p>Individ- och familjenämnden</p> <p>Nämnden för idrott, fritid, och förebyggande</p> <p>Regionen (BUP)</p>
	<p>Stöd till familjer med barn som har funktionsvariationer erbjuds genom bistånd. Insatser av Gemensamma stödteamet (GST).</p>	<p>Individ- och familjenämnden</p> <p>Nämnden för personer med funktionsnedsättning</p>
<p>2.2 Tobaksfri arbetstid</p>	<p>Informationsinsatser om tobak ska synliggöras på olika informationskanaler för att främja rökfri arbetstid.</p>	<p>Kommunstyrelsen</p> <p>Samtliga nämnder</p>

3. Antalet vuxna samt barn och unga som utvecklar bruk, riskbruk, skadligt bruk, eller beroende av alkohol, narkotika, dopning, tobak och spel om pengar ska succesivt minska.

Aktivitet	Indikatorer	Ansvar
<p>3.1 Samlad samordning gällande arbetet kring ANDTS prevention i Västerås</p>	<p>Samordnarfunktionen stödjer och deltar i verksamheters utveckling i ANDTS frågor.</p> <p>Samverkansrådet mot droger med civilsamhället samordnar planering vid evenemang som ljusmanifestationer, kulturnatten mm.</p>	<p>Nämnden för idrott, fritid och förebyggande</p> <p>Förskolenämnden, Grundskolenämnden, Utbildnings- och arbetsmarknadsnämnden, Individ- och familjenämnden, Nämnden för personer med funktionsnedsättning och Miljö- och konsumentnämnden, Skultuna kommunalnämnden</p>
<p>3.2 Ökad användning av befintliga verksamma metoder för att skjuta upp alkoholdebuten och minska den skadliga alkoholkonsumtionen</p>	<p>Västerås föräldrainsats i alkohol-, narkotika- och tobaksförebyggande arbete ska genomföras i Västerås grundskolor.</p>	<p>Grundskolenämnden, Utbildnings- och arbetsmarknadsnämnden, Skultuna kommunalnämnd</p> <p>Förskolenämnden, Nämnden för idrott, fritid och förebyggande,</p>
<p>3.3 Öka kunskap och trygghet avseende handlingsförfarande i ANDTS-frågor bland personer som arbetar med barn och ungdomar i Västerås</p>	<p>Minst 30 ANDTS-coacher utbildas per år.</p>	<p>Nämnden för idrott, fritid och förebyggande</p> <p>Grundskolenämnden, Utbildnings- och arbetsmarknadsnämnden och Individ- och familjenämnden, Skultuna kommunalnämnden</p>
<p>3.4 Öka kunskap och trygghet avseende handlingsförfarande i ANDTS-frågor hos personer som verkar i bidragsberättigad förening</p>	<p>Information och stöd till föreningar för att föreningarnas verksamheter ska genomföras i en ANDTS-fri miljö.</p>	<p>Kulturnämnden</p>
	<p>Information och stöd till föreningar via möten och via Interbook GO för att föreningarnas barn- och ungdomsverksamheter ska genomföras i en ANDTS-fri miljö.</p>	<p>Nämnden för idrott, fritid och förebyggande</p>

	<p>När KIFF idrottsteam bjuder in föreningar till möte ska det göras möjligt för ANDTS samordnaren att delge information exempelvis med tillgång till informationsyta.</p>	<p>Nämnden för idrott, fritid och förebyggande</p>
--	--	---

4. Vuxna samt barn och unga med bruk, riskbruk, skadligt bruk eller beroende ska utifrån sina förutsättningar och behov ha ökad tillgänglighet till vård och stöd av god kvalitet

Aktivitet	Indikatorer	Ansvar
<p>4.1 Ungdomar med bruk, begynnande riskbruk, skadligt bruk eller beroende av alkohol, narkotika, dopningsmedel eller tobak ska tidigt erbjudas kvalificerat stöd</p>	<p>Öppenvårdsmottagningen IRIS som riktar sig till barn, ungdomar och deras familjer ska vara väl känd på Västerås skolor.</p> <p>IRIS utbildar tillsammans med ANDTS-samordnaren ANDTS-coacher vid två tillfällen per år.</p>	<p>Individ- och familjenämnden</p> <p>Nämnden för idrott, fritid och förebyggande, Grundskolenämnden, utbildnings- och arbetsmarknadsnämnden, Skultuna kommunalnämnden</p>
	<p>Grundskolans och gymnasieskolans respektive handlingsplan/riktlinjer gällande upptäckt av ANDTS användande hos eleverna ska vara väl känd.</p>	<p>Grundskolenämnden, utbildnings- och arbetsmarknadsnämnden, Skultuna kommunalnämnden</p>
	<p>Utreda behov av ytterligare insatser/verksamheter för unga med beroende.</p> <p>För att öka tillgänglighet och ge snabb hjälp tar IRIS emot ungdomar utifrån så kallad förenklat bistånd. Ej avancerade ärenden och endast ungdomar över 15 år.</p>	<p>Individ- och familjenämnden</p>
<p>4.2 Arbeta för att minska bruk, riskbruk och intensivkonsumtion av alkohol, narkotika, dopning och tobak bland stadens medarbetare</p>	<p>Stadens "Riktlinjer-Alkohol och droger" ska regelbundet tas upp på arbetsplatsträffar och introduktion av nyanställda.</p>	<p>Alla nämnder</p> <p>Genom ansvarig chef inom samtliga förvaltningar.</p>

5. Antalet vuxna samt barn och unga som dör och skadas på grund av sitt eget eller andras bruk av alkohol, narkotika, dopning, tobak och spel om pengar ska minska

Aktivitet	Indikatorer	Ansvar
<p>5.1 Tillgång till kunskapsbaserade (utifrån evidens eller beprövad erfarenhet) vård- och stödinsatser</p>	<p>Tillgänglighetsmått (hur lång tid tar det mellan beslut och insats).</p>	<p>Individ- och familjenämnden</p>
	<p>Andel brukare som återaktualiseras.</p>	<p>Individ- och familjenämnden</p>
	<p>Upphandlade insatsers och verksamheters behandlingseffekt enligt UIV (Uppföljning av insatser för vuxna) och UBU (Uppföljning insatser Barn och unga), Dioevidence (Digitalt uppföljningsverktyg på aggregerad nivå). Uppföljning görs av handläggare vid avslut av ärende eller löpande under pågående insats.</p>	<p>Individ- och familjenämnden</p>
<p>5.2 God samverkan mellan samtliga länkar i vårdkedjan</p>	<p>Formaliserad samverkan mellan kommunala och externa verksamheter säkerställs genom årliga uppföljningar av samverkansöverenskommelser och handlingsplaner med Region Västmanland inom områdena Barn och ungas psykiska hälsa samt vuxna med missbruk/beroende och vuxnas psykiska hälsa. Detta sker genom lokala ledningsgrupper för samverkan inom respektive område fyra gånger per år.</p>	<p>Individ- och familjenämnden i samverkan med Region Västmanland, Nämnden för personer med funktionsnedsättning, Äldrenämnden.</p>
	<p>Användande av de verktyg för samverkan mellan länkarna i vårdkedjan till exempel SIP. Kallelse till SIP sker genom gemensamt dataprogram Cosmic Linc.</p> <p>Projekt SIP-konordinatorer i Västmanland. Påbörjat utvecklingsarbete skola/SIP.</p> <p>2-årigt projekt med fyra anställda konordinatorer som följs av följeforskare, ledningsgrupp, styrgrupp, projektgrupp och förankringsgrupp.</p> <p>Delrapport och slutrapport.</p>	<p>Individ- och familjenämnden, Nämnden för personer med Funktionsnedsättning i samverkan med Region Västmanland, Nämnden för utbildning och arbetsmarknad, Förskolenämnden och Grundskolenämnden.</p>

<p>5.3 Öka medvetenheten hos befolkningen om ANDTS effekter på hälsan</p>	<p>Antal informations- och kunskapshöjande insatser riktade till invånare, föreningar och medarbetare i Västerås stad som möter barn och unga för att motverka en tillåtande syn på narkotika/cannabis.</p>	<p>Nämnden för idrott, fritid och förebyggande</p> <p>Grundskolenämnden, Utbildnings- och arbetsmarknadsnämnden, Individ- och familjenämnden, Nämnden för personer med funktionsnedsättning, Miljö- och konsumentnämnden, Skultuna kommundelsnämnden</p>
--	---	---

VÄSTERÅS STAD

Kontaktcenter: 021-39 00 00

www.vasteras.se